

COLUMN

Empathie

VEERLE VANDEN BOSCH

Schrijvers hebben iets van kloosterlingen. In zekere zin zou je kunnen zeggen dat ze de methode van de dominicanen beoefenen zoals Thomas van Aquino die omschreef in de dertiende eeuw: aandachtig beschouwen en dat wat je beschouwt delen met anderen. Misschien is dat waar de Nederlandse dominicanen aan dachten toen ze op het idee kwamen de achthonderdste verjaardag van hun orde te vieren door schrijvers uit te nodigen binnen de muren van hun klooster in Huissen. Vier dagen lang leefden zes auteurs mee met de monniken: Karin Amatmoekrim, Yannick Dangre, Bregje Hofstede, Yves Petry, Nyk de Vries en Kira Wuck – een interessant experiment. Hun bevindingen zijn te lezen in *Duif en haan. Verhalen uit het klooster* (98 blz.). Zes individualisten die de kans en de tijd kregen zich te verwonderen, te bewonderen, geïnteresseerd, vervuld of geërgerd te raken, schrijft de dominicaan René Dinklo in het voorwoord.

‘Cynisme is een hardnekkige vorm van luiheid, vermomd als kritisch denken’

Karin Amatmoekrim benaderde het idee eerst als een flauwe mop: zes schrijvers die een groep zeventigplussers gaan observeren die al vijftig jaar in elkaars gezelschap vertoeven, in een wereld vervuld van een geloof dat buiten de kloostermuren amper nog relevant is. Dat aan de receptie kloosterwijn en boeddha-beeldjes worden verkocht – alsof de monniken per se willen bewijzen dat ze mee zijn met hun tijd – helpt niet om haar van gedachten te doen veranderen. Al is de rust natuurlijk niet te versmaden als je een roman af te werken hebt.

Maar ook in een dominicanenklooster anno 2016 is stilte niet vanzelfsprekend. Amatmoekrim wordt uit de vredige kloostertuin verjaagd door lui die om de vijf minuten uit een deuropening springen en gemaakt uitgelaten doen, telkens met andere attributen. De kloosterbroeders gaan wel degelijk mee met hun tijd: ze verhuren ruimtes aan schrijvers die rust zoeken, maar ook aan groepen die aan bezinning willen doen. Echt iets voor blanke mensen, voor managers of beleidsmedewerkers, denkt Amatmoekrim: ze zijn onderweg hun zelf kwijtgeraakt, plakken dat ‘zelf’ een ‘label’ op en ‘gaan ermee aan de slag’. Hoofdschuddend kijkt ze het aan, om dan met een schok te beseffen hoe geruisloos, ‘als op kousenvoeten’, een cynische blik ontstaat – een even makkelijke uitweg als rondnansen in vermommingen om dichter bij jezelf te komen. Het is een ‘hardnekkige vorm van luiheid, vermomd als kritisch denken’. De dominicanen wilden in deze verdeelde tijden ontmoetingen organiseren met mensen buiten hun eigen kring, mensen met een ander wereldbeeld en een ander perspectief, om de spier van hun empathie te oefenen en te vermijden dat ze blijven hangen in hun eigen gelijk. De vreselijke gevolgen die dat kan hebben, hebben hun ordegenoten in het verleden ruim geïllustreerd. We hebben de waarheid niet in pacht, zij heeft ons in pacht, zeggen de monniken vandaag. Misschien werd Amatmoekrim wel evenveel door hen geraakt als omgekeerd. En misschien zijn de mensen binnen die kloostermuren soms minder wereldvreemd dan die erbuiten.

DE KWESTIE

UITGEVER VAN DE ECI-LITERATUURPRIJSWINNAAR
MARK PIETERS

‘Martin Michael Driessen raakt een snaar in Vlaanderen’

Martin Michael Driessen kreeg vorige week de ECI Literatuurprijs (voorheen de Ako-prijs) voor zijn verhalenbundel *Rivieren*. Naast de vakjury overtuigde hij ook de lezersjury (samengesteld uit lezers van ‘NRC Handelsblad’ en ‘De Standaard’), een onverwacht succes voor een verhalenbundel. Had Mark Pieters van Van Oorschot, Driessens uitgeverij, dat zien aankomen?

‘We wisten dat het boek goed lag bij de lezersjury, we hoorden positieve geluiden. Dus we dachten wel dat we kans maakten op die prijs. Voor de vakjuryprijs schatten we in dat *Rivieren* een van de drie bovenliggende titels was, naast Palmen en Grunberg. Dat de bundel beide prijzen in de wacht sleepte, is natuurlijk geweldig.’

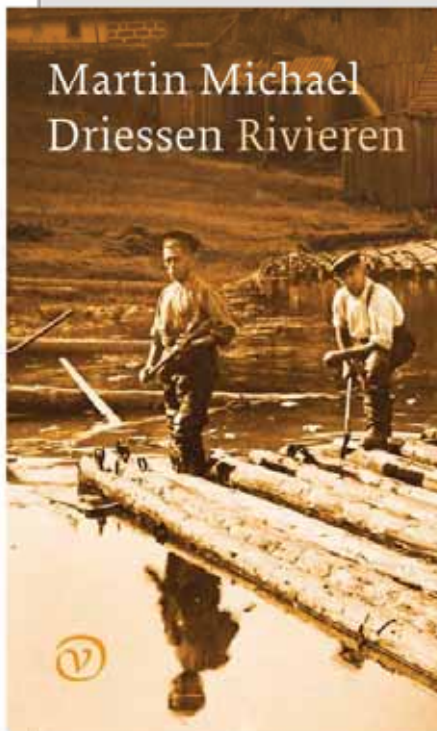
Krijgt het korte verhaal, geen evident genre, hiermee een duw in de rug?

‘Ik heb het gevoel dat verhalen stilaan beter gewaardeerd worden, en dat schrijvers het genre ook meer gaan beoefenen. Al is dat gebaseerd op een gevoel, ik kan het niet staven met harde cijfers. Maar als uitgever ben ik wél blij dat Driessens volgende boek een roman wordt. Dat blijft makkelijker in de markt te zetten. Het belachelijke is ook dat je verhalenbundels niet kunt insturen voor de Libris Literatuurprijs.’

Welk effect heeft deze prijs op de verkoop?

‘Voor de nominatie waren er drieduizend exemplaren verkocht, wat best goed is voor dit soort boek. En het liep goed in Vlaanderen. Normaal wordt zowat 10 tot 15 procent van onze boeken in Vlaanderen verkocht. Bij *Rivieren* lag dat percentage van meet af aan hoger: een derde van de verkoop. Waaraan dat ligt, weet ik niet. Ik vermoed dat het aan Driessens stijl ligt, hij raakt een snaar in Vlaanderen. Dat voelde je ook bij de lezersjury: er waren meer Vlaamse juryleden pro dan Nederlandse.’

‘Op de avond van de prijsuitreiking heb ik advies gevraagd aan collega-uitgevers. Ik moest meteen bellen om een herdruk te bestellen en ik kon het moeilijk inschatten. Zij noemden veel hogere aantallen dan ik in gedachten had. Ik wil er toch wat voorzichtiger in zijn. De ECI-prijs heeft nog niet zoveel naam bekendheid, je hebt toch de neiging stickers te gaan maken met: ‘voorheen de Ako-prijs’. Het boek was een tijdje uitgeput, maar op dit moment zitten we aan zes tot zeventigduizend verkochte stuks, en ik denk dat we de twintigduizend wel halen. Die extra omzet is heel welkom. Het wordt ook gemakkelijker om zijn volgende boek aan de boekhandel te verkopen. En ook internationaal opent het deuren. Er is al ernstige belangstelling in vier of vijf landen. De Duitse vertaling is bijna rond, de Spaanse komt wellicht ook in orde.’ (Veerle Vanden Bosch)

De cover van Martin Michael Driessens bekroonde boek. © r

/ DIXIT /

‘Onder anderen Peter Handke, John Ashbery, Bart Moeyaert, George Saunders, Alice Munro, Gerbrand Bakker, Ali Smith, Elena Ferrante...’

Gevraagd naar welke schrijvers over honderd jaar nog zullen worden gelezen plaatst **LYDIA DAVIS** enkele verrassende namen bij elkaar (in ‘The Times Literary Supplement’).

‘Er heerst een soort van inschikkelijkheid, een zeker masochistisch genot dat ons verhindert dat geweld te overstijgen’

De Mexicaanse schrijfster **GAUDELouPE NETTEL** in ‘Libération’ over de geweldspiraal waarin haar land verwickeld is.